

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres ref:

Vår ref: 2015/50909-11

Arkivkode: 008

Dato: 05.03.2015

Høringsuttalelse til NOU 2014: 9 – Ny adopsjonslov

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet viser til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets brev av 4. desember 2014 hvor NOU 2014:9 – Ny adopsjonslov, sendes på høring.

Til informasjon er utredningen forelagt samtlige regioner i Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) for uttalelse om utvalgte problemstillinger. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) avgir med dette høringssvar på vegne av hele etaten.

Bufdir har følgende kommentarer til lovutkastet og adopsjonslovutvalgets anbefalinger og uttalelser i utredningen:

Generelle kommentarer

Etter gjeldende norsk og internasjonal rett skal hensynet til barnets beste være det overordnede hensynet når adopsjon vurderes og avgjøres. Hensynet til barnet skal gå foran alle andre hensyn ved eventuelle interessekonflikter og vektet tyngst der også andre hensyn kan gjøres gjeldende.

Bufdir har i sin høringsuttalelse lagt avgjørende vekt på å sikre ordninger som best mulig ivaretar barnets interesser ved adopsjon. Der hensynet til barnet ikke tilsier en annen løsning, har Bufdir lagt vekt på å sikre best mulig prosesser med tanke på kvalitet og effektivitet i saksbehandlingen, samt likebehandling og forutsigbarhet.

Bufdir er positiv til at det er foretatt en fullstendig og prinsipiell vurdering av adopsjonsinstituttet og en generell vurdering av hva adopsjonsloven bør inneholde, og til at det på bakgrunn av dette er utarbeidet utkast til en ny adopsjonslov.

Bufdir er videre positiv til at adopsjonslovutvalget i lovutkastet foreslår å tydeliggjøre de mest sentrale vilkårene for adopsjon av henholdsvis nasjonale og internasjonale adopsjoner, samt ansvarsfordelingen og saksgangen i en adopsjonsprosess.

Bufdir foreslår generelt at der ansvar i lovteksten er lagt til «*regionene i Barne-, ungdoms- og familieetaten*», endres ordlyden til «*Barne-, ungdoms- og familieetaten.*»¹ Dette vil etter Bufdirs syn sikre fleksibilitet til å velge en organisering av tjenestetilbudet som sikrer mest mulig effektiv og samfunnsøkonomisk saksbehandling til beste for Bufetats brukere.

Kap. 1 – Lovens formål og virkeområde

§ 1. Lovens formål

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 1 om en egen formålsbestemmelse for adopsjon av henholdsvis mindreårige og voksne.

Bufdir støtter adopsjonslovutvalgets syn om at myndighetene ved adopsjon av mindreårige må vurdere adopsjon opp mot andre alternativer som er aktuelle for å kunne sikre barnet en trygg oppvekst, eksempelvis muligheten for søker til å få foreldreansvar etter barnelovens regler.² I denne sammenheng må det også ses hen til at stebarnsadoptsjon etter lovforslaget fortsatt skal være mulig etter samlivsbrudd og dødsfall, jf. utkast til § 12 annet og tredje ledd.

Bufdir støtter videre adopsjonslovutvalgets syn om at adopsjon ikke skal være et verktøy for å etablere og løse opp familierelasjoner etter hva partene blir enige om, og at praksis ved adopsjon av voksne fortsatt bør være streng.³

Bufdir foreslår en mindre endring av ordlyden i utkast til § 1 annet ledd for å tydeliggjøre at adopsjon av voksne innebærer en rettslig bekreftelse på eksisterende bånd mellom personen og søker som ikke er rettslige. Bufdirs forslag til ny ordlyd er: «*Ved adopsjon av personer som er fylt 18 år er formålet med loven å gi en rettslig bekreftelse på eksisterende bånd tilsvarende forholdet mellom barn og foreldre.*»

Kap. 2 – Generelle vilkår for adopsjon og forhåndssamtykke til adopsjon fra utlandet

§ 3. Hensynet til barnets beste

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 3 om å tydeliggjøre beviskravet i adopsjonssaker, og også at beviskravet kan formuleres som «*klart sannsynlig*». Adopsjonslovutvalget uttaler at uttrykket er valgt for å framheve at det gjelder et krav om kvalifisert sannsynlighet for de bevis- og prognosevurderinger myndighetene skal legge til grunn for avgjørelsen, slik tilfellet også er etter gjeldende rett.⁴

§ 8. Barnets deltakelse og samtykke

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 8 første ledd om når barn skal få informasjon om hva adopsjon innebærer, at barnet normalt skal gis anledning til å uttale seg, og at barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

¹ §§ 11, 19- 21, 46, og 48. Om §§ 20, 21, 46 og 48 gis særskilte kommentarer nedenfor.

² NOU side 57.

³ NOU side 161.

⁴ NOU side 313.

Etter Bufdirs syn bør det fremgå av ordlyden i § 8 hvilken offentlig myndighet som skal ha ansvar for å informere barnet om adopsjon og betydningen av barnets samtykke, og til å ta imot barnets uttalelse eller samtykke til adopsjon. Bufdir foreslår at ansvaret legges til Bufetat, som skal vurdere og avgjøre adopsjonssøknaden.

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 8 annet ledd om at et barn som har fylt 12 år ikke kan adopteres dersom barnet motsetter seg adopsjon. Bufdir støtter at barnets syn ved fylte 12 år skal tillegges stor vekt, men mener det vil være uheldig dersom et barn etter fylte 12 år føler at det aktivt må nekte adopsjon for å bli tilstrekkelig hørt. Etter barneloven § 31 annet ledd, siste punktum som gjelder barnets rett til å delta i avgjørelser som gjelder personlige forhold for barnet, skal barnets mening tillegges stor vekt når barnet har fylt 12 år. Bufdir mener den samme regelen bør gjelde i adopsjonssaker, og foreslår at ordlyden i utkast til § 8 annet ledd endres til: «*Når barnet er fylt 12 år, skal det legges stor vekt på hva barnet mener.*»

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 8 tredje ledd om å øke aldersgrensen for når barn må samtykke til adopsjon fra 12 til 14 år. Forslaget er i samsvar med Europarådskonvensjonen om adopsjon av 2008, ratifisert av Norge i 2011.

Bufdir støtter videre forslaget i utkast til § 8 fjerde ledd om at det kan gjøres unntak fra utkast til § 8 annet og tredje ledd dersom barnet av helsemessige årsaker ikke er i stand til å forstå hva en nektelse eller et samtykke til adopsjon innebærer.

Bufdir foreslår en endring i ordlyden i utkast til § 8 femte ledd, annet punktum. Etter Bufdirs syn bør kravet om at samtykket skal være gitt frivillig, uten motytelse og ikke være trukket tilbake, tas ut av bestemmelsen. Kravet om at samtykket skal være frivillig og uten motytelse, følger av utkastet § 10 om forbud mot vederlag. Kravet om at samtykket ikke skal være trukket tilbake, følger allerede av utkast til § 8 tredje ledd. Det sentrale er etter Bufdirs syn, at barnet får informasjon om at samtykket kan trekkes tilbake helt fram til adopsjonsbevilling er gitt. Det bør følge av retningslinjer for hvilken informasjon barnet skal få når det høres. Bufdir foreslår etter dette at ordlyden i § 8 femte ledd, annet punktum endres til «*Samtykket skal være skriftlig.*», og at utkast til § 8 femte ledd, tredje og fjerde punktum utgår. Bufdir viser her til våre kommentarer over om at ansvaret for å informere barnet om adopsjon og til å ta imot barnets uttalelse eller samtykke til adopsjon, etter Bufdirs syn bør legges til Bufetat.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 8 sjette ledd om at Bufetat kan be om bistand fra kommunene med å innhente samtykke fra barnet. Etter Bufdirs syn bør Bufetat også kunne be kommunene om bistand til å gi barnet informasjon om adopsjon og om virkningene av barnets samtykke til adopsjon, og å innhente barnets uttalelse til adopsjon der barnet er under 14 år. Bufdir foreslår at dette fremgår av ordlyden.

Bufdir støtter adopsjonslovutvalget vurdering om at barnet ikke behøver høres i saken der rent objektive vilkår, det vil si vilkår uten noen skjønnsmessige vurderinger, ikke er oppfylt.⁵ Det å informere barnet og å innhente barnets syn på noe som likevel ikke vil være aktuelt, vil kunne skape unødig uro hos barnet. For å sikre klarhet rundt spørsmålet, bør dette fremgå av loven.

⁵ NOU side 84 flg og side 279.

§ 9. Foreldrenes samtykke

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 9 første ledd om når foreldre må samtykke til adopsjon. Etter Bufdirs syn bør det fremgå av § 9 hvilken offentlig myndighet som skal ha ansvar for å informere foreldrene om adopsjon og til å ta imot foreldrenes uttalelse eller samtykke til adopsjon. Bufdir foreslår at ansvaret legges til Bufetat.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 9 annet ledd om at foreldre uten del i foreldreansvar for barnet skal gis rett til å uttale seg om adopsjonssaken etter reglene for forhåndsvarsel i forvaltningsloven § 16. Etter forvaltningsloven § 16 tredje ledd bokstav c annet alternativ kan varsel unnlates dersom det må anses «*åpenbart unødvendig*». Bufdir støtter adopsjonslovutvalget syn om at foreldrenes samtykke til adopsjon ikke behøver innhentes i klare avslagssaker.⁶

Bufdir støtter i utgangspunktet forslaget i utkast til § 9 tredje ledd om at vergen til mindreårige som får barn skal gis rett til å uttale seg før den mindreårige kan adoptere bort barnet sitt. Etter Bufdirs syn bør imidlertid loven åpne for unntak i særlige tilfeller.

Bufdirs erfaring fra saker som gjelder nasjonal adopsjon av spebarn frigitt for adopsjon, viser at det kan forekomme tilfeller hvor slik absolutt uttalerett vil kunne være uheldig av hensyn til den mindreårige forelder. Dette kan eksempelvis være tilfelle i saker hvor den mindreåriges familie har en annen kulturell bakgrunn enn den norske, og hvor det å snakke om barnets graviditet eller fødsel i seg selv kan skape store konflikter mellom barnet, foreldrene og familien for øvrig. Etter Bufdirs syn bør utkast til § 9 tredje ledd derfor tilføres en bestemmelse tilsvarende abortloven⁷ § 4 første ledd, annet punktum, som slår fast at dersom mor er yngre enn 16, skal den eller de som har foreldreansvaret eller vergen gis anledning til å uttale seg med mindre særlige grunner taler mot det. Bufdir foreslår at aldersgrensen ved spørsmålet om bortadopsjon settes til 18 år. Bufdir foreslår etter dette at ordlyden i § 9 tredje ledd endres til: «*Dersom noen annen enn foreldrene er oppnevnt som verge for barnet, skal vergen få uttale seg.*» Bufdir forslår videre at bestemmelsen får et nytt fjerde ledd, som lyder: «*Er en eller begge av barnets foreldre under 18 år, skal også den eller de som har foreldreansvar for barnets foreldre eller vergen gis anledning til å uttale seg, med mindre særlige grunner taler mot det.*»

Bufdir foreslår enkelte endringer i ordlyden i forslaget i utkast til § 9 fjerde ledd. Etter Bufdirs syn bør ordlyden i § 9 fjerde ledd, første punktum endres fra «*...informasjon om virkningene av å samtykke*» til «*...informasjon om betydningen av å samtykke.*» Videre foreslår Bufdir at § 9 fjerde ledd, annet punktum endres slik at kravet om at samtykke skal være gitt frivilling, uten motytelse og ikke være trukket tilbake, tas ut. Kravet om at samtykke skal være frivillig og uten motytelse, følger av utkastet § 10 om forbud mot vederlag. Kravet om at samtykket ikke skal være trukket tilbake, følger allerede av utkast til § 9 første ledd. Det sentrale vil etter Bufdirs syn være at foreldrene får informasjon om at samtykket kan trekkes tilbake helt fram til adopsjonsbevilling er gitt. Bufdir foreslår etter dette at ordlyden i § 9 fjerde ledd, annet punktum endres til: «*Samtykket skal være skriftlig.*» Bufdir foreslår videre at utkast til § 9 fjerde ledd, siste punktum utgår. Bufdir viser her til våre kommentarer i første avsnitt over om at ansvaret for å gi foreldrene informasjon om adopsjon og til å ta imot foreldrenes uttalelse eller samtykke til adopsjon, etter Bufdirs syn bør legges til Bufetat.

⁶ NOU side 279.

⁷ Lov om svangerskapsavbrudd av 13. juni nr. 50.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 9 femte ledd, annet punktum om at også den forelder som har overlatt foreldreansvaret til den andre forelder før det har gått to måneder fra barnet ble født, må samtykke til adopsjonen etter utkast til § 9 første ledd. Den foreslåtte ordlyden kan imidlertid gi inntrykk av at foreldre ubetinget kan frasi seg foreldreansvaret for barnet sitt, noe som ikke er mulig etter norsk rett. Foreldre kan etter barnelovens regler avtale seg imellom hvem av dem som skal ha foreldreansvaret for barnet, både under svangerskapet og etter fødsel. Videre kan retten etter barnelovens regler beslutte at foreldreansvaret skal tilligge bare en av foreldrene. Etter ordlyden og kommentarer til bestemmelsen⁸, synes imidlertid ikke forslaget å omfatte sistnevnte tilfeller. Bufdir foreslår etter dette at ordlyden i utkast til § 9 femte ledd, annet punktum endres til: «*Forelder som ved avtale har overført foreldreansvaret for barnet til den andre forelder tidligere enn to måneder etter barnets fødsel, må uansett samtykke til adopsjon etter første ledd.*»

Bufdir foreslår at § 9 tilføres en bestemmelse tilsvarende utkast til § 8 sjette ledd om at kommunen på forespørsel skal bistå Bufetat med å innhente samtykke fra foreldrene. Bufdir foreslår at en slik bestemmelse også skal omfatte bistand til å informere foreldrene om hva en adopsjon innebærer og om betydningene av et samtykke, jf. se også våre kommentarer til utkast til § 8 sjette ledd.

§ 10. Forbud mot vederlag

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 10 om å nedfelle et uttrykkelig forbud mot å tilby en ytelse for å påvirke et samtykke eller en uttalelse til adopsjon. Slikt forbud følger også av Haagkonvensjonen om adopsjon av 29. mai 1993⁹ og Europakonvensjonen om adopsjon av 27. november 2008.

Kap. 3 – Nærmere regler om enkelte typer nasjonal adopsjon

§ 11. Avgjørelsesmyndighet ved søknad om å adoptere

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 11 første ledd om å legge ansvaret for å avgjøre adopsjonssaker til Bufetat, som i dag. Som nevnt innledningsvis under generelle kommentarer, foreslår Bufdir at ordlyden endres fra «*regionene i Barne-, ungdoms- og familieetaten*» til «*Barne-, ungdoms- og familieetaten.*» Det samme gjelder utvalgets forslag til ordlyd i § 11 annet ledd, annet punktum.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 11 annet ledd, første punktum om at fylkesnemndene skal avgjøre adopsjonssaker i tilfeller hvor foreldrene er fratatt omsorgen etter barnevernlovens regler. I slike tilfeller vil det være vanskelig å vurdere hvor frivillig foreldrenes samtykke til adopsjon er. Etter Bufdirs syn vil rettsikkerheten til alle parter i saken derfor være best sikret ved at saksbehandlingen følger barnevernlovens regler.

Det fremgår av ordlyden i utkast til § 11 annet ledd, annet punktum at Bufetat skal «*fatte vedtak om adopsjon*» i saker hvor det er samtykket til adopsjon etter barnevernlovens regler. Forslaget skal være en videreføring av gjeldende rett. Bufetat fatter imidlertid ikke vedtak om adopsjon når fylkesnemnda eller retten har samtykket til adopsjon etter barnevernloven § 4-20. I slike tilfeller er Bufetats oppgave kun å iverksette nemdas eller rettens avgjørelse ved å utstede adopsjonsbevilling. Ordlyden i utkastet til § 11 annet ledd, annet punktum kan forstås slik at partene i saken skal kunne påklage Bufetats avgjørelse. Bufdir foreslår at ordlyden i bestemmelsen endres fra «*... fatte vedtak*

⁸ NOU side 396.

⁹ Haagkonvensjonen av 29. mai 1993 om vern av barn og samarbeid ved internasjonale adopsjoner, artikkel 4.

om adopsjon...» til «...utstede adopsjonsbevilling...». Forslaget innebærer at ordlyden i barnevernloven § 4-20 ikke behøver endres, slik utvalget foreslår i utkast til § 53.

§ 12. Adopsjon av ektefelle eller samboers barn (stebarnsadopsjon)

Bufdir støtter i utgangspunktet forslaget i utkast til § 12 første ledd om at det som hovedregel må foreligge fem års oppfostring for at søknad om stebarnsadopsjon skal kunne innvilges.

Bufdir støtter imidlertid ikke at kravet om fem års oppfostring skal være absolutt. Muligheten for unntak bør imidlertid være snever fordi det generelt tar tid å etablere en slik stabil og kvalitativ sterk foreldre–barn-relasjon mellom barn og steforelder som vil kunne tilsi stebarnsadopsjon. Det kan likevel ikke utelukkes at det kan foreligge særlige forhold ved barnets livssituasjon som tilsier at barnet bør kunne etablere juridisk tilknytning til sin steforelder før fem års oppfostring foreligger. Som ved adopsjon av voksne, bør adopsjon i slike tilfeller framstå som et unntak fra kravet om oppfostring, og ikke som et alternativt vilkår til kravet om oppfostring. Bufdir foreslår på dette grunnlag et nytt annet ledd i § 12 med følgende ordlyd: «*Unntak fra kravet om fem års oppfostring kan gjøres i særlige tilfeller. I vurderingen av barnets beste skal det, i tillegg til vurderingstemaene nevnt i første ledd bokstav a til f, særlig legges vekt på barnets behov for juridisk tilknytning til søkeren, den familietilknytning som måtte falle bort ved adopsjonen, og hensynet til eventuelle søsken som søkeren skal adoptere samtidig.*»

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 12 første ledd til hvilke vurderingstemaer som skal tillegges særlig vekt ved vurderingen av adopsjonssøknaden. Når det gjelder utkast til vurderingstemaet i § 12 første ledd, bokstav f, mener imidlertid Bufdir at det bør være *stabiliteten* i forholdet mellom søkeren og barnets forelder som skal tillegges vekt, ikke kun forholdets *varighet*. Etter Bufdirs syn bør det vurderes om også barnets forhold til søsken bør nevnes som et særlig vurderingstema i § 12 første ledd.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 12 annet ledd om å videreføre adgangen til stebarnsadopsjon etter samlivsbrudd og dødsfall. Bufdir støtter videre forslaget i utkast til § 12 annet ledd og tredje ledd, om at stebarnsadopsjon etter samlivsbrudd og dødsfall skal være mulig også der det er etablert to foreldreskap for barnet. Bufdir foreslår at § 12 annet ledd endres slik at det tydeliggjøres at § 12 første ledd også gjelder ved stebarnsadopsjon av tidligere eller gjenlevende ektefelles barn. Etter Bufdirs syn kan dette gjøres ved at annet ledd får et nytt tredje punktum, som lyder: «*Første ledd gjelder tilsvarende*». Ordlyden i utkast til § 12 tredje ledd bør i tilfelle endres til: «*Annet ledd gjelder tilsvarende for samboere og tidligere samboere.*»

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 12 fjerde ledd om at stebarnsadopsjon av nåværende eller tidligere ektefelle eller samboer av samme kjønn ikke skal være mulig i tilfeller hvor barnet er adoptert fra et land som ikke tillater personer av samme kjønn å adoptere sammen. Forslaget er en videreføring av nåværende adopsjonslov § 5 b. Bestemmelsen er begrunnet i at internasjonalt adopsjonssamarbeid er basert på gjensidig respekt for hverandres systemer og lovgivning, og at slikt unntak er nødvendig for at samarbeid mellom opprinnelsesland og mottakerland skal være bygget på tillit.¹⁰ Bufdir har forståelse for bestemmelsens begrunnelse, men mener det avgjørende etter norsk lovgivning må være å sikre et regelverk som legger til rette for å ivareta barns beste. Etter

¹⁰ Ot.prp.nr.33 (2007-2008) Om lov om endringer i ekteskapsloven, barnelova, adopsjonsloven, bioteknologiloven mv. (felles ekteskapslov for heterofile og homofile par.)

Bufdirs syn bør de alminnelige regler for stebarnadopsjon i utkast til § 12 gjelde i alle tilfeller hvor et barn søkes stebarnsadoptert.

§ 13. Stebarnsadopsjon av barn som er unnfanget ved assistert befruktning i utlandet.

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 13 om å etablere en særskilt bestemmelse for stebarnsadopsjon av barn som er unnfanget ved en metode for assistert befruktning i utlandet som ikke er tillatt i Norge. Forslaget omfatter kun tilfeller der metoden som er benyttet er tillatt i landet der barnet ble unnfanget.

Bufdir støtter ikke at det etableres egne lovregler for adopsjon av stebarn basert på hva de voksne planla og/eller avtalte før eller etter at barnet ble født, og hvor eller hvordan barnet ble til. Etter Bufdirs vurdering bærer utkastet til § 13 preg av å ha fokus på søkerens behov for juridisk tilknytning til barna. Regler for adopsjon skal etter sitt formål ikke grunne på hensynet til søkere, men på det enkelte barns konkrete behov for å bli adoptert.

Forhold rundt barnets tilblivelse har avgjørende betydning for etablering av foreldreskap etter barnelovens regler. Ved spørsmålet om adopsjon, er utgangspunktet et annet. Adopsjon skal bare innvilges der det etter en helhetlig vurdering av barnets livssituasjon vurderes som klart sannsynlig at adopsjon vil bli til barnets beste, jf. også utkast til § 3.

Bufdir har i tidligere høringssvar om stebarnsadopsjon av barn blitt til ved bruk av surrogati, stilt spørsmål ved hvorfor det generelt anses viktigere for disse barna å bli adoptert raskt etter fødsel, enn for andre barn som kan være i en sammenlignbar omsorgssituasjon.¹¹ Dette kan eksempelvis gjelde barn uten kjent far, barn hvis far døde mens barnet var helt lite, eller barn som aldri har bodd sammen med sin biologiske far og hvor steforelderen har vært barnets omsorgsperson fra første leveår.

For å sikre likebehandling av alle barn som kan ha behov for å bli stebarnsadoptert også før det foreligger fem års oppfostring, foreslår Bufdir at utkast til § 13 utgår i sin helhet. Bufdir foreslår i stedet at stebarnsadopsjon av alle barn skal vurderes etter reglene i utkast til § 12, herunder Bufdirs forslag til unntaksbestemmelse i ny § 12 annet ledd. Ved barnets beste-vurderingen i Bufdirs forslag til nytt annet ledd i § 12 vil det forhold at det bare er etablert ett foreldreskap for barnet, være et relevant moment, uavhengig av bakgrunnen for dette. Videre vil barnets tilknytning til søker, om det foreligger et foreldre-barn-forhold mellom barnet og søker, og søkers motiv for å adoptere, være relevante momenter i barnets beste-vurderingen. Det forhold at barnet er ønsket av søker allerede fra før fødselen og at barnet er planlagt i fellesskap, vil i denne sammenheng kunne være relevant. Hvor tungt slike momenter skal vektles i en helhetlig vurdering av barnets beste, bør fremgå av retningslinjer til loven. Bufdirs forslag til unntaksbestemmelse i ny § 12 annet ledd vil for øvrig ikke være begrenset til kun å gjelde barnets første seks levemåneder, slik utkast til § 13 er.

Dersom særregelen i utkast til § 13 vedtas, støtter Bufdir forslaget i utkast til § 13 annet ledd om at søkerne må framlegge opplysninger som gjør at surrogatmor kan identifiseres. Det bør vurderes om bestemmelsen i tilfelle kun skal være anvendelig i saker hvor det er benyttet klinikk, det vil si ikke omfatter rent private arrangementer.

¹¹ Se eksempelvis Bufdirs høringssvar av 18. august 2009 til NOU 2009:9 Farskap og annen morskap.

Bufdir støtter adopsjonslovutvalgets vurdering om at eventuelt påstått farskap til et barn født av surrogatmor bør kreves dokumentert ved DNA-analyse, og at et slikt krav vil kunne minske risikoen for kjøp og salg av barn.¹² Fordi Bufetat ved vurderingen av en adopsjonssøknad legger til grunn det farskapet som er fastsatt og ikke vurderer hvorvidt dette er basert på DNA-analyse, vil kravet måtte følge av barneloven.

§ 14. Adopsjon av spedbarn som er frigitt til adopsjon

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 14 første ledd om at ansvaret for saker som gjelder adopsjon av spebarn frigitt for nasjonal adopsjon, i sin helhet overføres til én region i Bufetat. Bufdir mener imidlertid at regionen ikke skal pekes ut av departementet, men at det bør være Bufdirs ansvar å avgjøre i hvilken region ansvaret skal ligge. Bufdir foreslår derfor at ordlyden i første ledd første setning endres til: «*«Barne-, ungdoms- og familieetaten skal behandle saker om adopsjon av spedbarn som er frigitt til nasjonal adopsjon.»*. Støttes Bufdirs forslag, må ordlyden ellers i bestemmelsen endres slik at *«regionkontoret»* endres til *««Barne-, ungdoms- og familieetaten»*.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 14 første ledd, tredje punktum om at foreldrene må ha oppgitt den faktiske omsorgen for barnet ved fødselen for å omfattes av bestemmelsen. I slike tilfeller har foreldrene etter Bufdirs syn vist så stor usikkerhet i forhold til adopsjonsspørsmålet at et etterfølgende samtykke vanskeligere kan legges til grunn. Barneverntjenesten vil kunne bidra med råd og støtte til familien, slik at barnets og familiens behov blir best mulig ivaretatt.

Adopsjonslovutvalget anbefaler at barnet som hovedregel plasseres direkte i tiltenkt adoptivhjem. Utvalget begrunner dette med at barnet bør slippe unødig flytting fra beredskapshjem til adoptivhjem når foreldrene har samtykket til adopsjon, og at barnet bør få ro og umiddelbart kunne starte sin tilknytning til de som mest sannsynlig skal bli deres foreldre.¹³

Bufdir støtter ikke utvalgets vurdering om at barnet som hovedregel bør plasseres i tiltenkt adoptivfamilie raskt etter fødsel.

Det er liten tvil om at det optimale for barn som skal adopteres, normalt vil være å komme i framtidig familie så raskt som mulig. Samtidig har alle barn rett til, så langt mulig, å vokse opp i egen biologisk familie. I en vurdering av hva som er til det best for barnet må disse to hensynene veies opp mot hverandre.

I dag velges adoptivfamilien av Faglig utvalg først etter at foreldrene har samtykket til adopsjonen, det vil si tidligst to måneder etter at barnet er født. Barnet plasseres raskt etter fødsel i et beredskapshjem, og overføres deretter snarest mulig etter at foreldrene har avgitt gyldig samtykke til adopsjon, til utvalgt adoptivfamilie. Overføringen skjer etter en overføringsplan utarbeidet i samråd med fosterhjemtjenesten. Ordningen er basert på Faglig utvalgs vurdering om at plassering av barnet i beredskapshjem er best for barnet fordi foreldrene på den måten sikres reell betenkningstid i to måneder.

For at foreldrene skal oppleve å stå fritt og ha god mulighet til å vurdere om de skal beholde barnet, må de gis mulighet til å ha kontakt med barnet, besøke det, og når som helst innen to månedersperioden for når samtykke kan gis, kunne ta barnet til seg. Dersom barnet allerede befinner seg i

¹² NOU side 139.

¹³ NOU side 270.

tiltenkt adoptivfamilie, kan det gjøre det vanskeligere for foreldrene å ha kontakt med barnet. Det kan også påvirke foreldrenes vurdering av om de skal beholde barnet. At det er en reell mulighet for at foreldrene kan ta barnet til seg før endelig samtykke til adopsjon er gitt, vil videre kunne oppleves belastende for adoptivforeldrene og vil kunne påvirke deres relasjon til barnet

Nyere forskning viser at barns tilknytning til sine omsorgspersoner først etableres i dets andre levehalvår.¹⁴ Ytterligere viser forskning at barn adoptert før seks måneders-alderen, har en normal kognitiv og emosjonell utvikling.¹⁵ Kunnskap om barnets utvikling de første månedene av barnets liv, kan etter Bufdirs vurdering ikke i seg selv begrunne at hensynet til en rask plassering i et mulig framtidig adoptivhjem bør veie tyngre enn hensynet til så langt mulig å sikre barnet reell mulighet for å vokse opp i egen biologisk familie.

Bufdir mener etter dette at dagens praksis bør videreføres. Etter Bufdirs syn blir hensynet til barnets beste samlet sett best ivaretatt ved at det bor i beredskapshjem fram til samtykke til adopsjon foreligger tidligst to måneder etter fødsel.

Bufdir støtter adopsjonslovutvalgets vurdering om at saken bør overføres til barneverntjenesten dersom foreldrene ikke har klart å bestemme seg for om barnet skal adopteres bort innen en gitt periode etter fødsel.¹⁶ Hvilken tidsgrense som skal settes, må baseres på hva som totalt sett er best for barnet.

Etter forslaget i utkast til § 14 annet ledd skal Bufetat søke råd hos Det rådgivende utvalget for adopsjonssaker når det gjelder utvelgelse av adoptivforeldre til det enkelte barnet. Bufdir viser her til våre kommentarer til § 23.

§ 16. Adopsjon av person som er fylt 18 år (adopsjon av voksen)

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 16 første ledd om at det ved adopsjon av voksne som hovedregel må foreligge minst seks års oppfostring. Bufdir støtter videre at kravet om annen særlig grunn for adopsjon ikke skal stå som et alternativt vilkår, men som et unntak fra kravet om seks års oppfostring.

Adopsjonsinstituttet er etablert for å kunne sikre barn gode oppvekstvilkår gjennom å gi barnet nye foreldre med ansvar for at det får tilstrekkelig god omsorg. Ved adopsjon av barn har derfor adopsjon stor betydning for de rettslige rammene oppveksten skal skje innenfor. Ved adopsjon av voksne vil en adopsjon normalt ha liten praktisk betydning. Formålet med adopsjon av voksne må derfor være et annet enn det formål adopsjonsinstituttet i utgangspunktet er etablert for å skulle ivareta, jf. også utkast til § 1 annet ledd. Bufdir støtter derfor utvalgets vurdering om at praksis for adopsjon av voksne må være streng.¹⁷

Adopsjonslovutvalget foreslår i utkast til § 16 første ledd at adopsjon av voksne kun kan innvilges dersom det «...er klart sannsynlig at adopsjonen vil bli til beste for personen...» Bufdir støtter at adopsjonen må ha en positiv betydning for den voksne personen som søkes adoptert. Etter Bufdirs erfaring er det imidlertid krevende å foreta en beste-vurdering ved

¹⁴ Brandtzæg, Smith, Torsteinson, 2011: Mikroseparasjoner, Tilknytning og behandling.

¹⁵ Rutter 1998.

¹⁶ NOU side 103.

¹⁷ NOU side 162.

adopsjon av voksne, der samtlige voksne i saken ønsker adopsjonen gjennomført og hevder dette har stor betydning for dem. Bufdir støtter derfor at det i bestemmelsen foreslås konkrete momenter som skal vektlegges, og støtter også at de momenter som nevnes er sentrale ved vurdering av adopsjon av en voksen person.

Kap. 4– Internasjonal adopsjon

§ 17. Haagkonvensjonen og sentralmyndighet

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 17 om at Haagkonvensjonen om adopsjon av 29. mai 1993 synliggjøres i loven.

Bufdir støtter videre forslaget i utkast til § 17 første ledd om at loven ved internasjonale adopsjoner så langt mulig skal tolkes i samsvar med Haagkonvensjonen.

Bufdir støtter også forslaget i utkast til § 17 annet ledd om å utpeke Bufdir som sentralmyndighet etter konvensjonen, og om at Bufdir kan delegerer sine oppgaver etter konvensjonen til andre offentlige organer og til adopsjonsorganisasjoner godkjent etter §§ 33 og 34. Forslaget er i tråd med Haagkonvensjonen artikkel 22. Når det gjelder delegeringsadgangen, viser Bufdir også til våre kommentarer til forslaget i utkast til § 22.

§ 18. Forhåndssamtykke til internasjonal adopsjon

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 18 første ledd om å videreføre at personer bosatt i Norge ikke kan adoptere fra utlandet uten forhåndssamtykke.

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 18 annet ledd om at det bare skal være mulig å gi én type forhåndssamtykke som skal omfatte ett barn eller søskenpar i alderen null til fem.

Adopsjonslovutvalget begrunner forslaget om at det ikke bør gjelde ulike krav for adopsjon av barn i alderen null til tre år og tre til fem år, med at barn som adopteres stadig blir eldre og at det vil forsinke adopsjonsprosessen dersom søkerne senere må søke om annet forhåndssamtykke.¹⁸

Det følger av Haagkonvensjonen om adopsjon av 29. mai 1993 at Norge, som mottakerland, er forpliktet til så langt mulig å sikre at søkerne er egnet for en slik omsorgsoppgave som de kan bli tildelt ved adopsjon. På det tidspunkt søkerne godkjennes for internasjonal adopsjon, er barnet søkerne vil kunne bli tildelt imidlertid ukjent for norske myndigheter. Norske myndigheter har normalt heller ingen rolle i selve tildelingsprosessen. Unntak gjelder ved adopsjon av barn eldre enn fem år, søskengrupper, eller barn med særlige omsorgsbehov. Slike tildelinger må godkjennes av Faglig utvalg (etter forslaget: Det rådgivende organ for adopsjonssaker) for å kunne gjennomføres.¹⁹

Etter gjeldende rett kan Bufetat gi forhåndssamtykke til adopsjon av barn opp til fylte fem år, og til søskenpar der begge er under fem år.²⁰ Forhåndssamtykke skal vanligvis gis for adopsjon av ett

¹⁸ NOU side 251.

¹⁹ Se Bufdirs kommentarer til forslaget i utkast til § 23.

²⁰ Forskrift om adopsjon av barn fra utlandet av 30.01.2015 nr. 72 og merknader til forskriften gitt av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i rundskriv Q-28/2015.

barn i alderen 0-3 år. Forhåndssamtykke til adopsjon av eldre barn (3-5 år) og søsken krever særlige ressurser hos søkerne. Innenfor aldersrammen 0-5 år kan Bufetat gi forhåndssamtykke til adopsjon også med andre aldersrammer enn 0-3 år og 3-5 år. Eksempelvis kan det gis forhåndssamtykke til adopsjon av barn i alderen 0-2 år, 2-4 år og 0-5 år. Formålet med bestemmelsene i forskriften er kun å tydeliggjøre at dersom det søkes om forhåndssamtykke til adopsjon av barn som har fylt tre år eller eldre, skal de strengere reglene for vurdering av søkere legges til grunn. Det kan ikke gis forhåndssamtykke til adopsjon av barn med behov for spesielle støtte.

Forskning viser at hvordan det går med adopterte barn etter adopsjon, avhenger både av hvilke forhold barn har levd under i tidlig barndom/grad av omsorgssvikt og barnets alder på adopsjonstidspunktet.²¹ Mange barn som adopteres til Norge i dag har levd med mangelfull omsorg og/eller hatt traumatiske opplevelser før adopsjonen. I slike tilfeller viser forskningen at muligheten for reparasjon av eventuelle kognitive og emosjonelle skader etter adopsjon vil være større jo yngre barnet er på adopsjonstidspunktet. Det kan således antas at jo eldre barnet er når det blir adoptert, jo mer omfattende vil omsorgsbelastningen for foreldrene kunne bli. Slik ordningen er i dag er det nettopp muligheten for å kunne ta hensyn til antatt økt omsorgsbelastning ved adopsjon av eldre barn (3-5) som bidrar til å sikre at søkerne er best mulig egnet til å ivareta omsorgsbehovet til det barnet de kan bli tildelt. Tilsvarende betraktninger bør også gjelde ved søskenadopsjon.

For ytterligere å sikre at søkere er egnet til den omfattende omsorgsoppgaven adopsjon innebærer, bør adoptivsøkere selv kunne bestemme om de ønsker å søke om forhåndssamtykke til adopsjon av yngre barn eller vurderes opp mot adopsjon av eldre barn opp til fem år. Det samme gjelder i forhold til spørsmålet om de ønsker å søke om adopsjon av etter barn eller to barn samtidig. Dette gjelder selv om utviklingen generelt går i retning av at adoptivbarn blir stadig eldre når de adopteres.

For best mulig å sikre at søkerne er egnet til å ivareta omsorgsbehovet til barnet de kan bli tildelt, mener Bufdir etter dette at dagens ordning bør videreføres, herunder at det ikke skal kunne gis forhåndssamtykke til adopsjon av barn med behov for spesielle støtte.

Dersom forslaget i utkast til § 18 annet ledd vedtas, vil det ved vurdering av adoptivøkernes egnethet være avgjørende om søkerne har tilstrekkelig omsorgskompetanse og kapasitet til å håndtere den omsorgsbelastning et mulig eldre adoptivbarn eller et søskenpar vil kunne medføre. Forslaget vil dermed etter Bufdirs syn kunne føre til at færre adoptivsøkere kan gis forhåndssamtykke til adopsjon av barn fra utlandet. Forslaget vil også innebære at muligheten for å søke om adopsjon av kun eldre barn, bortfaller. Dette vil trolig ha størst betydning for eldre søkere.

Etter Bufdirs vurdering er det ikke gitt at adopsjonslovutvalgets forslag om kun én type forhåndssamtykke vil innebære en ressursbesparelse for Bufetat, slik adopsjonslovutvalget hevder.²² Som nevnt over, antar Bufdir at det med utvalgets forslag må stilles særlige strenge krav til alle søkere. Dette vil kunne innebære behov for ekstra opplysninger i alle saker. Videre må det kunne forventes at flere vil kunne få avslag på sin søknad, noe som vil medføre behov for økte ressurser til klagesaksbehandling i to instanser.

²¹ Palacios, Brodzinsky 2010.

²² NOU side 387.

§ 20. Adopsjon av barn som er bosatt i utlandet

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 20 første ledd om å videreføre dagens regel om at adopsjon av ukjent barn fra utlandet som hovedregel skal skje gjennom godkjent adopsjonsorganisasjon.

Bufdir støtter generelt forslaget i utkast til § 20 annet ledd om at unntak fra hovedregelen i første ledd bare skal kunne gjøres på nærmere angitte vilkår.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 20 annet ledd, bokstav c som innfører et vilkår for adopsjon utenom godkjent adopsjonsorganisasjon at ingen organisasjon har formidlingstillatelse i landet. Adopsjon gjennom godkjent organisasjon der det er mulig, sikrer etter Bufdirs syn at adopsjoner foregår på en trygg måte til beste for barnet. Behandling av adopsjonssøknader utenom det systemet organisasjonene har etablert i samarbeid med norske og utenlandske myndigheter, er både tid- og ressurskrevende.

Bufdir støtter videre adopsjonslovutvalgets syn om at adopsjon utenom organisasjon ikke bør være aktuelt dersom landet det søkes adoptert fra ikke har adopsjonsinstituttet regulert i sin lovgivning.²³ Bufdir støtter at dette må antas å følge av utkast til § 20 annet ledd, bokstav d, om at adopsjonen må kunne gjennomføres på en forsvarlig måte. Dette bør likevel etter Bufdirs syn følge klart av ordlyden, eventuelt av forskrift hjemlet i utkastet § 4.

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 20 annet ledd om at alle fem regioner i Bufetat skal behandle saker som gjelder adopsjon utenom godkjent adopsjonsorganisasjon. I dag er ansvaret for behandling av slike søknader lagt til en region i Bufetat. Dette er begrunnet i at antall søknader er begrenset og at slike saker krever særlig kompetanse. Å beholde ansvaret for behandling av slike saker i en region, vil etter Bufdirs syn være best egnet til å sikre forsvarlig og lik saksbehandling av sakene. Bufdir foreslår at ordlyden «*regionene i Barne-, ungdoms- og familieetaten*» endres til «*Barne-, ungdoms- og familieetaten*».

§ 21. Adopsjon av barn som søkeren har tilknytning til

Bufdir støtter i all hovedsak forslaget i utkast til § 21 når det gjelder vilkår for forhåndssamtykke til adopsjon av kjent barn bosatt i utlandet. Bufdir har imidlertid enkelte kommentarer til ordlyden i noen av vilkårene.

Bufdir støtter i utgangspunktet utkastet til vilkåret i § 21 bokstav c om at søkerne må ha en nær personlig tilknytning til barnet eller dets familie. Etter Bufdirs syn bør det imidlertid være tilstrekkelig at én av søkerne har slik tilknytning for at vilkåret skal kunne anses oppfylt. Ordlyden bør derfor vurderes endret tilsvarende ordlyden i utkast til vilkåret i § 21 bokstav b, hvor det fremgår at *minst én av søkerne* må ha en spesiell tilknytning til landet barnet kommer fra. Bufdir mener videre at begrepet *dets familie* blir for vidt, da det kan omfatte også fjernere slektninger av barnet. For å sikre at bestemmelsen ikke benyttes som grunnlag for familieinnvandring, bør alternativet være begrenset til *nær familie*, som eksempelvis at en av søkerne er barnets tante eller onkel. Bufdir støtter at kontakten ikke må være etablert med adopsjonshensikt. Bufdir støtter utkast til vilkåret i § 21 bokstav d om at barnet må mangle trygghet og faste omsorgspersoner i utlandet, men mener ordlyden bør være «*hjemlandet*» og ikke «*utlandet*». Etter Bufdirs syn tydeliggjør dette at det er omsorgssituasjonen for barnet i barnets hjemland som er avgjørende.

²³ NOU side 196.

Bufdir støtter adopsjonslovutvalgets syn om at forhåndssamtykke til adopsjon av kjent barn fra utlandet ikke er aktuelt dersom landet barnet bor i ikke har adopsjonsinstitutt.²⁴ Bufdir støtter at dette må antas å følge av utkast til § 21 bokstav e om at adopsjonen må kunne gjennomføres på en forsvarlig måte. Dette bør likevel etter Bufdirs syn følge klart av ordlyden, eventuelt av forskrift hjemlet i utkastet § 4.

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 21 om at alle fem regioner i Bufetat skal behandle saker som gjelder adopsjon utenom godkjent adopsjonsorganisasjon. Bufdir viser her til våre kommentarer til tilsvarende forslag i utkast til § 20.

§ 22. Tildeling av barn fra utlandet

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 22 som statuerer en absolutt regel om at Bufdir skal godkjenne alle tildelinger av barn for adopsjon foretatt i barnets opprinnelsesland. Bufdir støtter heller ikke adopsjonslovutvalgets syn om at oppgaven ikke bør kunne delegeres til adopsjonsorganisasjonene.²⁵

Bufdir støtter adopsjonslovutvalgets vurdering om at den som godkjenner utenlandske myndigheters tildelinger av barn med tanke på adopsjon, normalt også bør utstede erklæring etter Haagkonvensjonen om adopsjon av 29. mai 1993 artikkel 17 bokstav c som bekreftelse på at tildelingen er godkjent og at adopsjonsprosessen kan fortsette (artikkel 17 c-erklæring).²⁶

Etter Bufdirs syn er det viktig å skille mellom det å inneha det *formelle ansvaret* for å godkjenne tildelinger og for å utstede artikkel 17 c-erklæringer, og det å stå for den *praktiske utførelsen* av disse oppgavene. Selv om den praktiske utførelsen overlates til andre, vil ansvaret etter Haagkonvensjonen artikkel 17 bokstav c fortsatt ligge hos Bufdir.²⁷

Bufdir har i tidligere høringssvar uttalt at ansvaret for å utstede artikkel 17 c-erklæringer bør ligge hos Bufdir.²⁸ Dette fordi utstedelse av slike erklæringer er en viktig prosessuell sikkerhetsgaranti for at internasjonale adopsjoner foregår i tråd med Haagkonvensjonens regler og prinsipper. Bufdir opprettholder vårt tidligere syn om at ansvaret for å godkjenne utenlandske myndigheters tildelinger og utstede artikkel 17 c-erklæringer, bør ligge hos Bufdir. Dette er i tråd med Haagkonvensjonens bestemmelser, som legger ansvaret til sentralmyndigheten (i Norge: Bufdir).

Etter Haagkonvensjonen kan sentralmyndigheten delegere den praktiske oppgaven med å utstede artikkel 17 c-erklæringer til andre.²⁹ I dag er oppgavene med å godkjenne tildelinger som ikke skal forelegges Faglig utvalg og til å utstede artikkel 17 c-erklæringer, delegert til adopsjonsorganisasjonene. Det er Bufdirs erfaring at organisasjonene generelt løser disse oppgavene på en god og effektiv måte. Bufdir ivaretar sitt ansvar etter Haagkonvensjonen ved å føre tilsyn med organisasjonenes virksomhet.³⁰ Tilsyn føres både generelt og konkret i enkeltsaker. Som tilsynsmyndighet har Bufdir mulighet til å gi organisasjonen pålegg om å endre praksis eller å trekke tilbake retten til å godkjenne tildelinger og til å utstede artikkel 17 c-erklæringer, dersom organisasjonens praksis ikke er forsvarlig.

²⁴ NOU side 196.

²⁵ NOU side 229.

²⁶ NOU side 229, 248.

²⁷ «Guide to Good Practice», 2012, utgitt av Haagkonferansen for internasjonal privatrett, avsnitt 197.

²⁸ Høringssvar av 25. mai 2010 til NOU 2009:21 Adopsjon – til barnets beste, side 6.

²⁹ Haagkonvensjonen om adopsjon av 29. mai 1993 art 22 nr. 2.

³⁰ Adopsjonsloven 16 d fjerde ledd.

Buudir foreslår etter dette at utkast til § 22 får et nytt annet ledd hvor Buudir gis adgang til å delegere oppgaven med å godkjenne tildelinger foretatt i utlandet til andre offentlige instanser og godkjente adopsjonsorganisasjoner. Buudir foreslår at nytt annet ledd i § 22 får en ordlyd i tråd med utvalgets forslag til § 17 annet ledd: «*Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet kan delegere oppgaven med å godkjenne tildelinger etter første ledd til andre offentlige organer og til organisasjoner som har tillatelser etter §§ 33 og 34.*»

Buudir foreslår at ordlyden i utkastet til § 22 første punktum endres fra «*en søker*» til «*søkere*».

Buudir forstår adopsjonslovutvalgets slik at «*barn med behov for spesiell støtte*» omfatter alle barn som generelt må antas å ha mer krevende forutsetninger enn andre barn, og som vil kunne trenge adoptivforeldre som kan gi dem særlig gode omsorgs- og oppvekstforhold.³¹ Konkret forstår Buudir adopsjonslovutvalgets forslag i utkast til § 22 tredje punktum slik at det omfatter barn eldre enn fem år, søskengrupper og barn som av andre grunner må antas å ha behov for spesiell støtte.

Når det gjelder oppgaven med å godkjenne tildelinger som gjelder barn med behov for spesiell støtte, viser Buudir til våre merknader nedenfor til utkastets § 23.

Dersom adopsjonslovutvalgets forslag vedtas, må Buudir sikres tilstrekkelige kapasitet til å utføre oppgavene raskt, slik at adopsjonsprosesser ikke forlenges unødige. Alle relevante dokumenter i saken må videre raskt oversettes til engelsk eller norsk, noe som også vil være kostnadskrevende. Etter Buudirs syn vil forslaget innebære behov for betydelige ressurser for at oppgaven skal kunne ivaretas på en tilstrekkelig god måte og i tråd med Haagkonvensjonen.

§ 23. Det rådgivende utvalget for adopsjonssaker

Buudir støtter i utgangspunktet forslaget i utkast til § 23 om at det oppnevnes et rent rådgivende organ uten beslutningsmyndighet som skal bistå Bufetat ved godkjenning av adopsjoner av barn med behov for spesiell støtte og i saker som gjelder utvelgelse av adoptivforeldre til spebarn som frigis for adopsjon.

Dersom Buudirs forslag om å videreføre dagens ordning med at adopsjonsorganisasjoner kan godkjenne tildelinger støttes, bør oppgaven med å godkjenne tildelinger som skal forelegges Det rådgivende utvalget likevel ligge hos Buudir. Det vil i praksis innebære at dersom en tildeling gjelder barn eldre enn fem år, søskengrupper eller barn som av andre grunner har behov for spesiell støtte, skal saken forelegges Buudir for vurdering og godkjenning. Buudir vil søke råd fra Det rådgivende utvalget, og på bakgrunn av deres vurdering beslutte om tildelingen kan godkjennes. Etter Buudirs syn kan oppgaven med å utstede artikkel 17 c-erklæring på grunnlag av Buudirs godkjenning ligge hos organisasjonene. Forslaget tilsvarer langt på vei dagens ordning med Faglig utvalg og vil trolig ikke ha betydelige økonomiske eller administrative konsekvenser. Legges det opp til at råd kan søkes hos Det rådgivende utvalget uten at utvalget fysisk må samles, vil dette kunne gi raskere og mer fleksible saksbehandling og reduserte kostander totalt sett enn i dag.

Etter forslaget i utkast til § 14 om adopsjon av spebarn som frigis for adopsjon, må Det rådgivende utvalget ha tilgang til informasjon om samtlige søkere for å kunne gi et kvalifisert råd. Det bør videre etableres en prosess som sikrer raske tilbakemeldinger til Bufetat. Disse forholdene tilsier

³¹ NOU side 182.

etter Bufdirs syn både at Det rådgivende utvalget må møtes fysisk der søkerarkivet befinner seg, og at utvalget må være fleksible i forhold når de kan møtes.

Etter Bufdirs syn bør det vurderes om Det rådgivende utvalget skal oppnevnes av departementet eller av Bufdir. Bufdir viser her til at departementet uansett etter forslag til utkast i § 23 annet ledd kan gi forskrifter om sammensetningen av og behandlingsmåten i utvalget.

I forslaget i utkast til § 23 annet ledd vises det til § 22, som gjelder tildelinger foretatt av barnets opprinnelsesland. Bufdir legger til grunn at forslaget i utkast til § 23 også er ment å skulle omfatte tilfeller hvor det ikke foreligger en konkret tildeling fra utlandet, men hvor søkere med forhåndssamtykke etter § 18 søker om godkjenning til adopsjon av et konkret barn eller konkrete barn. Dette bør fremgå av ordlyden. Bufdir foreslår at utkast til § 23 første ledd tilføres et nytt tredje punktum, som lyder: «*Tilsvarende gjelder i tilfeller hvor søkere med forhåndssamtykke etter § 18 søker om godkjenning til adopsjon av konkret barn eller konkrete barn med behov for spesiell støtte, uten at barnets opprinnelsesland har tildelt barnet til søkerne.*»

Kap. 6 – Støtte etter adopsjon

§ 29. Oppfølging i 3 år etter en adopsjon

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 29 første ledd om at adoptivfamilier skal gis rett til oppfølging etter at barnet har kommet til Norge. Når det gjelder forslagene om at kravet på støtte skal gjelde i tre år etter at barnets ankomst og at ansvaret for å følge opp familien skal legges til rådgiver med særlig kunnskap om adopsjon og terapeutisk erfaring, foreligger det per i dag ikke tilstrekkelig kunnskap om adoptivfamiliers behov for særskilt oppfølging til at Bufdir kan ta stilling til forslagene.

Det er i kunnskapsoppsummering fra Folkehelseinstituttet (2013)³² og i tilbakemeldinger fra adopsjonsorganisasjoner og adoptivforeldre, godt dokumentert at adoptivfamilier kan ha behov for oppfølging etter en adopsjon utover hva det ordinære hjelpeapparatet kan tilby. Nyten av tilpasset hjelp tidlig, før problemer får utvikle seg til å bli alvorlige, vil kunne være avgjørende for å kunne sikre barnet en god oppvekst i adoptivfamilien og god mestring generelt. Forebygging og tidlig intervensjon er også lønnsomt ut fra et folkehelse- og samfunnsøkonomisk perspektiv.

Etter Bufdirs syn bør det utredes nærmere hvilke særskilte behov adoptivfamilier har som ikke dekkes av det ordinære hjelpeapparatet. Dette gjelder både i forhold til familien som helhet, men også i forhold til henholdsvis adoptivbarnet og adoptivforeldrene. Det bør videre utredes hvordan dette behovet best kan imøtekommes med hensyn til hvilken type oppfølging som skal tilbys, når den skal gis, hvor lenge den skal tilbys, og hvem som skal tilby den.

Før en slik utredning er foretatt og det er avklart hva tilbudet skal omfatte og hvem som får ansvaret for det, er det ikke mulig å anslå hvilke økonomiske og/eller administrative konsekvenser forslaget vil få for Bufetat.

³² Rapport 2013:8 – Adopterte barn, ungdom og voksne: En kunnskapsoppsummering om kognitiv kompetanse, psykisk hele og bruk av hjelpetjenester.

§ 30. Oppfølgingsrapporter etter krav fra barnets opprinnelsesland

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 30 første ledd om at Bufetat skal ha ansvar for å utarbeide oppfølgingsrapporter dersom opprinnelsesland krever slike rapporter og at ansvaret skal være begrenset til å gjelde i tre år etter barnets ankomst til Norge. Ansvaret for å utarbeide oppfølgingsrapporter er i dag ikke plassert, verken hos offentlige instanser eller andre. Det varierer derfor hvem som utsteder slike rapporter. Etter Bufdirs syn vil forslaget om å legge ansvaret til Bufetat kunne sikre at innholdet i rapportene er korrekte.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 30 annet ledd om at kommunen på forespørsel skal bistå med opplysninger til oppfølgingsrapporter og til å utarbeide slike rapporter.

Adopsjonslovutvalget legger til grunn at oppgaven vil være ny for Bufetat, men at forslaget vil frigjøre ressurser hos andre instanser. Etter Bufdirs syn er det klart at forslaget vil medføre behov for økte ressurser til Bufetat. Selv om oppgavene kan delegeres til andre, må ordningen administreres og oppgaven følges opp i tråd med forslaget. Flere land krever ikke bare årlige rapporter, men også flere rapporter det første året.

Kap. 7 – Adopsjonsformidling av barn fra utlandet

§ 33. Tillatelse til å drive adopsjonsformidling (driftstillatelse)

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 33 første ledd om å tydeliggjøre at organisasjoner må ha generell godkjenning fra Bufdir for å kunne drive adopsjonsformidling. Forslaget vil sikre en jevnlig kontroll og gjennomgang av den enkelte organisasjon som sådan. Bufdir støtter videre forslaget til hvilke vilkår som må være oppfylt for at driftstillatelse skal kunne gis, jf. utkast til vilkår i § 33 første ledd bokstav a-d. Vilkårene er i tråd med de vilkår som gjelder i dag. Etter Bufdirs syn bør godkjenningen være tidsbegrenset. Det bør imidlertid kunne vurderes konkret hvor lenge en godkjenning skal gjelde, slik forslaget legger opp til.

§ 35. Forbud mot urettmessig vederlag ved formidling av adopsjoner

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 35 om å nedfelle et uttrykkelig forbud mot urettmessig ytelse til organisasjoner, personer i organisasjonen eller andre personer som skal formidle adopsjon.

Adopsjonslovutvalgets forslag omfatter kun avgiver av ytelsen. Etter Bufdirs syn bør det vurderes om forslaget også skal omfatte mottaker av ytelsen, selv om mottaker kan omfattes av korrupsjonsbestemmelsen i straffeloven. Alternativt bør det vurderes om det bør fremgå av ordlyden at mottaker av slik ytelse kan straffes etter straffelovens korrupsjonsbestemmelse. Dersom det er en godkjent adopsjonsorganisasjon eller person i slik organisasjon som mottar ytelsen, kan mottak av slik ytelse for øvrig få betydning for organisasjonens tillatelse til å drive adopsjonsformidling, jf. utkastet §§ 33 og 34.

Kap. 8 – Regler om saksbehandlingen

§ 38 Parter i sak om nasjonal adopsjon av spebarn som er frigitt for adopsjon

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 38 om å klargjøre at kun adoptivforeldrene, biologiske foreldre og barnet er part i sak om nasjonal adopsjon etter § 14.

Bufdir støtter ikke forslaget om at sakens parter skal kunne påklage adopsjonsvedtak etter utkastet til § 14. Forvaltningsloven § 28 siste ledd åpner opp for at det kan gjøres unntak fra klagerett over enkeltvedtak dersom det foreligger tungtveiende grunner. Etter Bufdirs vurdering foreligger slike tungtveiende grunner for unntak i saker etter utkastet til § 14.³³

Enhver tildeling av barn for adopsjon skal være basert på hva som må antas å være til det enkelte barnets beste. Adopsjonsmyndighetenes primæroppgave er å sikre barnet et varig og godt hjem. Adopsjonsvedtaket treffes på bakgrunn av en helhetlig vurdering av samtlige søkere og biologiske foreldres ønske, sammenholdt med det konkrete barnets behov. En klagesak kan trekke ut i tid. En mulig langtrukket klagesak, kan neppe antas best for et barn. Etter Bufdirs syn tilsier hensynet til barnets behov for snarest mulig ro og stabilitet rundt sin livssituasjon at det ikke bør være klagerett på avgjørelser etter utkast til § 14.

Bufdir kan ikke se at det foreligger forhold ved adoptivfamilien eller opprinnelige foreldre som tilsier at det bør være rett til å påklage slike adopsjonsvedtak. Søkerne som får tildelt barnet vil i forkant av adopsjonen ha samtykket til den konkrete tildelingen. Bufdir kan da vanskelig se hva søkerne eventuelt skulle begrunne en klage over vedtaket med. Barnets biologiske foreldre har samtykket til adopsjonen, men ikke til den konkrete tildelingen. Foreldrenes ønske for valg av adoptivfamilie ivaretas imidlertid i forbindelse med tildeling av familie, og foreldrene kan fritt trekke tilbake sitt samtykke helt fram til adopsjonsbevilling er gitt.

§ 42. Adoptivbarnets rett til opplysninger

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 42 første ledd om å videreføre og utbygge adoptivforeldres plikt til å fortelle barnet om dets opphav og bakgrunn.

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 42 annet ledd om at Bufdir fra adoptivbarnet fyller 18 aktivt skal søke opp barnet og informere om dets rett til innsyn i adopsjonssaken. At mange adopterte ikke ber om innsyn i egen adopsjonssak, behøver ikke være en følge av at de ikke vet at de kan be om innsyn eller at de ikke kjenner framgangsmåten for å be om innsyn. Mange unge adopterte vil kunne ønske å ha fokus på sin tilhørighet til adoptivfamilien, framfor å forholde seg til biologisk slekt. For mange vil det kunne oppleves som invaderende at det kommer brev fra norske myndigheter som minner om at barnet er født inn i en annen slekt.

Bufdir støtter at det er viktig med god informasjon til adopterte om at de kan kreve innsyn i adopsjonssaken. Etter Bufdirs syn kan imidlertid dette oppnås på andre måter enn ved direkte henvendelse til den adopterte, eksempelvis ved å gjøre informasjon om dette lett tilgjengelig på Bufetats nettsider. De fleste har i dag tilgang til internett og ha god erfaring i og kunnskap om hvordan man søker etter informasjon der.

Bufdir støtter ikke adopsjonslovutvalgets syn om at henvendelser fra nær familie ubetinget skal forelegges den adopterte, uten at den adopterte selv positivt har uttrykt at vedkommende ønsker å motta slike henvendelser. En slik ordning vil etter Bufdirs syn først og fremst ivareta behovet til nær familie for å komme i kontakt med det bortadopterte barnet, ikke adoptivbarnets behov for opplysninger om opprinnelig slekt. Slike henvendelser vil normalt bli videresendt til den adopterte dersom den adopterte selv har bedt om innsyn i adopsjonssaken, også i tilfeller hvor henvendelsen kommer etter at den adopterte fikk innsyn. Dette fordi den adoptertes krav om innsyn anses som en

³³ Jf. også Bufdirs høringsuttalelse av 25. mai 2010 til NOU 2009:21 Adopsjon - til barnets beste, pkt 1.2.4.1 s. 7-8.

bekreftelse på at vedkommende ønsker informasjon om biologisk opphav. Den adopterte kan imidlertid reservere seg mot å få slike henvendelser sendt til seg.

Dersom adopsjonslovutvalgets forslag i annet ledd vedtas, mener Bufdir at den adopterte fortsatt bør kunne reservere seg mot å få henvendelser fra opprinnelig familie videresendt til seg. Dette bør den adopterte få informasjon om i brevet hvor vedkommende gis informasjon som nevnt i annet ledd. Dette vil gi adoptivbarnet mulighet til å ta aktiv stilling til hvorvidt han eller hun ønsker å bli kontaktet ved mulig henvendelse fra opprinnelsesfamilien.

Adopsjonslovutvalgets forslag vil innebære behov for økte ressurser til Bufetat. Det er vanskelig innenfor høringsfristen å fastslå hvor stort behovet vil kunne bli.

§ 43. Innsyn i adopsjonssaker

Bufdir støtter i utgangspunktet forslaget i utkast til § 43 første ledd om at forespørsler om innsyn i adopsjonssaker skal rettes til Bufdir, men mener regelen etter utkastet er for absolutt. Etter Bufdirs syn bør forespørsler om innsyn også kunne rettes direkte til den instans som i sin tid innvilget adopsjonen og som besitter dokumentene i saken. Bufdir foreslår derfor at ordlyden i § 43 første ledd endres til *«Forespørsler om innsyn i adopsjonssaker kan rettes til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.»*

Bufdir foreslår videre at delegeringsadgangen i utkast til § 43 fjerde ledd endres slik at den også omfatter oppgaven med å gi innsyn i adopsjonssaker. Bufdir foreslår at ny ordlyd i § 47 fjerde ledd blir: *«Direktoratet kan delegerer oppgavene etter første og annet ledd til andre offentlige organer.»*

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 43 annet ledd om å senke aldersgrensen for når adoptivbarn skal ha ubetinget krav på opplysninger om biologiske foreldres identitet, fra 18 til 15 år. Bestemmelsen vil innebære at mindreårige over 15 år ikke kan nektes innsyn i slike opplysninger, selv om øvrige opplysninger i saken kan holdes tilbake etter forvaltningslovens generelle regler.

Adopterte over 15 år har som part i adopsjonssaken i utgangspunktet krav på innsyn i alle adopsjonspapirene og alle opplysningene i saken etter forvaltningslovens bestemmelser.³⁴ Forvaltningsloven åpner imidlertid for at enkelte opplysninger kan holdes tilbake, ut fra sitt innhold og etter en konkret vurdering.

Adopsjonslovutvalget understreker i sine kommentarer til forslaget i § 43 annet ledd at dersom en mindreårig søker innsyn i egen adopsjonssak, bør unntaksmuligheten etter forvaltningsloven oftere enn ellers få anvendelse.³⁵ Bufdir støtter denne vurderingen. Adopsjonslovutvalgets vurdering omfatter imidlertid ikke opplysninger om opprinnelige foreldres identitet, fordi utvalget anser at slike opplysninger kan være skjellsettende for barnets identitetsutvikling.³⁶

Etter Bufdirs syn vil andre opplysninger i saken kunne være viktigere for barnets identitetsutvikling, enn kun opprinnelige foreldres identitet. Etter Bufdirs vurdering bør derfor spørsmålet om innsyn i alle opplysningene i adopsjonssaken vurderes samlet. Bufdir mener det gir liten sammenheng i regelverket om opplysninger om foreldrenes identitet må gis selv om andre

³⁴ Forvaltningsloven § 18.

³⁵ NOU side 296.

³⁶ NOU side 410.

opplysninger i saken etter en konkret vurdering besluttes holdt tilbake. Det vil i tilfelle kunne ha den konsekvens at den mindreårige vil kunne lete etter og finne informasjon om opprinnelige foreldre andre steder. Bufdir er kjent med at adopterte stadig oftere benytter sosiale medier som Facebook for å finne frem til opprinnelige foreldre og opplysninger om dem, i tilfeller hvor de av ulike grunner kun har et navn å lete ut ifra. Etter Bufdirs syn bør mindreåriges krav på innsyn i opplysninger i egen adopsjonssak fortsatt reguleres etter forvaltningslovens regler, også opplysninger om foreldrenes identitet. Etter Bufdirs syn er en slik løsning best egnet for å ivareta både barnets behov for opplysninger om eget opphav og barnets beste totalt sett.

Bufdir mener etter dette at dagens regel om at den adopterte må være 18 år for å ha ubetinget krav på opplysninger om opprinnelige foreldres identitet, bør videreføres. En videreføring av dagens regel vil også være i samsvar med bioteknologiloven, hvor aldersgrensen for opplysninger om sædgivers identitet der barnet er blitt til etter assistert befruktning ved hjelp av donor sæd, er 18 år.

Dersom utvalgets forslag i utkast til § 43 annet ledd vedtas, må det etter Bufdirs syn klargjøres hva som menes med «*nødvendig veiledning*». Når adopsjonsmyndighetene mottar innsynskravet, vil de ikke ha noen kjennskap til barnet eller barnets livssituasjon. De vil heller ikke ha anledning til å følge opp barnet etter at opplysningene er gitt ut. I lys av dette, er det viktig å gi klare retningslinjer for hva som anses som nødvendig og forsvarlig veiledning til den mindreårige. Det bør også vurderes hvilken rolle barnets adoptivforeldre skal ha i dette. Ved internasjonale adopsjoner vil adoptivforeldrene inneha de samme opplysninger om barnets historie før adopsjonen som adopsjonsmyndighetene, herunder eventuelt navn på opprinnelige foreldre. Det kan være ulike grunner til at disse ikke er videreformidlet til barnet.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 43 tredje ledd om at etterkommere i rett nedstigende linje skal kunne få opplyst hvem de opprinnelige foreldrene til adoptivbarnet er, dersom den adopterte ikke lengre lever.

Bufdir støtter videre forslaget i utkast til § 43 fjerde ledd om at Bufdir skal kunne delegere oppgavene med å gi opplysninger om opprinnelige foreldre og nødvendig veiledning, til andre offentlige organer. Se for øvrig Bufdirs kommentar over i første avsnitt.

Adopsjonslovutvalgets forslag vil ha betydelige økonomiske konsekvenser, særlig dersom alle dokumentene i adopsjonssaken i anledning innsyn må oversettes før innsyn gis. Det vil i slike tilfeller bli behov for innkjøp av oversettelsestjenester i et flertall av saker.

Kap. 9 – Interlegale spørsmål

§ 44. Når en søknad om å adoptere kan avgjøres i Norge.

Bufdir støtter i utgangspunktet forslaget i utkast til § 44 som regulerer i hvilke tilfeller norske adopsjonsmyndigheter kan avgjøre en søknad om adopsjon.

Bufdir forstår det slik at adopsjonslovutvalget med begrepet *bosted* mener der vedkommende er «*bosatt*», jf. utkast til §§ 18, 20, 21 og 46 annet ledd. *Bosted* benyttes også i §§ 45, 46 og 48. Gjeldende adopsjonslov § 17 bruker begrepet *bopel*. Ifølge adopsjonslovutvalgets kommentarer til utkast i § 44 er det ikke tilsiktet en realitetsendring i forhold til gjeldende rett.³⁷ Bufdir

³⁷ NOU side 411.

anbefaler likevel at innholdet i begrepene *bosted* og *bosatt* på adopsjonsrettens område defineres nærmere i forskrift eller retningslinjer.

Ikke alle de alternative vilkårene i utkastet til § 44 første ledd bokstav a til d vil være aktuelle eller tilstrekkelige ved søknad om både nasjonal og internasjonal adopsjon. Eksempelvis vil det ikke være aktuelt med forhåndssamtykke til adopsjon av barn fra utlandet dersom søkerne ikke er «bosatt» i Norge. En søknad om adopsjon kan heller ikke avgjøres etter reglene for nasjonale adopsjoner dersom barnet er «bosatt» i utlandet. Det må etter dette vurderes konkret om vilkårene for å avgjøre en søknad om adopsjon eller søknad om forhåndssamtykke til adopsjon av barn fra utlandet er oppfylt.

Bufdir støtter etter dette ikke utvalgets vurdering om at Bufetat er pliktig til å behandle en søknad om adopsjon eller forhåndssamtykke dersom et av vilkårene i bestemmelsen er oppfylt.³⁸ Skal slik plikt pålegges, må det gå tydeligere fram av ordlyden hvilke vilkår som må være oppfylt ved søknad om henholdsvis nasjonal og internasjonal adopsjon.

§ 46. Anerkjennelse av utenlandsk avgjørelse

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 46 første ledd om at en utenlandsk avgjørelse om adopsjon på visse vilkår automatisk kan legges til grunn i Norge uten at den er vurdert av Bufetat.

Etter Bufdirs erfaring kan det være svært krevende å vurdere om vilkårene for automatisk anerkjennelse av en utenlandsk adopsjon er oppfylt. I mange tilfeller er det krevende å avklare om en utenlandsk avgjørelse utgjør en «adopsjon» i norsk retts forstand, å avgjøre om avgjørelsen er gitt av rett utenlandsk myndighet, å avklare om avgjørelsen er gitt i tråd med landets rett, osv. Bufdir har erfart tilfeller hvor en utenlandsk avgjørelse er lagt til grunn i Norge som en adopsjon av én norsk myndighet, men ikke av en annen. Bufdir har videre erfart at personer urettmessig er gitt norsk statsborgerskap eller mottatt økonomisk støtte fra norske myndigheter fordi en utenlandsk avgjørelse feilaktig ble lagt til grunn som en utenlandsk adopsjon som automatisk skulle gjelde her. Slike situasjoner er svært uheldige. Etter Bufdirs syn bør etter dette alle utenlandske adopsjoner være vurdert av Bufetat før de kan legges til grunn i Norge.

Dersom Bufdirs forslag over støttes, foreslår Bufdir at ordlyden i § 46 tredje ledd endres til:
«Bufetat avgjør om en utenlandsk adopsjon anerkjennes i Norge etter første ledd.»

Dersom adopsjonslovutvalgets forslag i utkast til § 46 første ledd vedtas, støtter Bufdir forslaget i utkast til § 46 tredje ledd om at Bufetat kan avgjøre om en adopsjon automatisk er gyldig her.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 46 annet ledd om at § 46 første ledd ikke skal gjelde adopsjoner av mindreårige barn som enten var bosatt i Norge eller var norsk statsborger på adopsjonstidspunktet.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 46 fjerde ledd om at Bufetat i særlige tilfeller kan avgjøre at en utenlandsk adopsjon skal anerkjennes i Norge selv om vilkårene i første ledd ikke er oppfylt. Etter ordlyden gjelder dette også utenlandske adopsjoner som ikke oppfyller vilkårene i utkast til § 46 annet ledd. Utkast til § 46 annet ledd slår imidlertid kun fast at første ledd ikke gjelder i

³⁸ NOU side 411.

visse tilfeller. Også utenlandske adopsjoner som omfattes av utkast til § 46 annet ledd må derfor anerkjennes etter § 46 fjerde ledd for å kunne legges til grunn i Norge, jf. også adopsjonslov-utvalgets kommentar til bestemmelsen.³⁹ Bufdir støtter at unntaksbestemmelsen i utkast til § 46 fjerde ledd skal være snever.⁴⁰ Bufdir foreslår etter dette at ordlyden i § 46 fjerde ledd endres til: «*Bufetat kan i særlige tilfeller avgjøre at en utenlandsk adopsjon som ikke omfattes av første ledd skal anerkjennes i Norge*».

Bufdir foreslår at det i utkast til både § 46 tredje og fjerde ledd vises til § 47 første ledd, annet punktum.

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 46 tredje og fjerde ledd om at spørsmålet om anerkjennelse av en utenlands adopsjon skal ligge til samtlige fem regioner i Bufetat. Som ved adopsjoner utenom godkjent organisasjon, krever behandlingen av slike saker særskilt kompetanse. Å beholde ansvaret for behandling av slike saker i en region vil etter Bufdirs syn være best egnet til å sikre forsvarlig og lik saksbehandling av sakene. Bufdir foreslår derfor at dagens ordning med å legge oppgaven til en region bør videreføres. Bufdir foreslår derfor at ordlyden «*regionene i Barne-, ungdoms- og familieetaten*» endres til «*Barne-, ungdoms- og familieetaten*».

§ 47. Rettsvirkningene av utenlandsk adopsjon

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 47 første ledd, første punktum om at en utenlandsk adopsjon som anerkjennes i Norge skal ha samme rettsvirkninger som en norsk adopsjon. Bufdir støtter videre forslaget i utkast til § 47 første ledd, annet punktum om at bare utenlandske adopsjoner som er anerkjent av Bufetat uten videre skal legges til grunn i Norge.

Bufdir støtter videre forslaget i utkast til § 47 annet ledd om at en utenlandsk adopsjon som anerkjennes her ikke skal ha like langtrekkende rettsvirkninger som en norsk adopsjon dersom samtykkene til adopsjonen gitt i utlandet ikke omfatter slike rettsvirkninger. Bufdir ser imidlertid utfordringer i forhold til hvordan en slik regel skal kunne ivaretas i praksis. En utenlandsk adopsjon som anerkjennes i Norge registreres ikke i adopsjonsregisteret. Norske folkeregistermyndigheter registrerer heller ikke hvilke rettsvirkninger en anerkjent utenlandsk adopsjon har. I praksis vil derfor en anerkjent utenlandsk adopsjon få samme rettsvirkninger i Norge som en norsk adopsjon. Dette er etter Bufdirs syn uheldig. Det bør etter Bufdirs syn etableres ordninger som sikrer at den utenlandske adopsjonen ikke tillegges videre rettsvirkninger i Norge enn det er grunnlag for og som det er samtykket til.

§ 48. Anerkjennelse av en utenlandsk avgjørelse om å oppheve eller omgjøre en adopsjon

Bufdir støtter i utgangspunktet forslaget i utkast til § 48 om at en utenlandsk avgjørelse om å oppheve eller omgjøre en adopsjon, kan anerkjennes i Norge dersom en av foreldrene eller adoptivbarnet har bosted i Norge. Etter Bufdirs syn bør det imidlertid også være adgang til å anerkjenne slike avgjørelser også hvor ingen av partene i saken har bosted i Norge. Dette kan eksempelvis være aktuelt i tilfeller hvor det ytes trygdeytelser på grunnlag av en anerkjent utenlandsk adopsjon, og hvor forutsetningene for norske trygdeutbetalinger i utgangspunktet ikke lenger er til stede fordi adopsjonen er opphevet.

³⁹ NOU side 413.

⁴⁰ NOU side 369.

Det må avklares hvilke følger anerkjennelse av en utenlandsk avgjørelse om å oppheve eller omgjøre en adopsjon skal ha for eventuelt ervervet norsk statsborgerskap på grunnlag av en tidligere gitt adopsjon.

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 48 om at en utenlandsk avgjørelse om opphevelse eller omgjøring av en adopsjon bare skal anerkjennes i Norge dersom Bufetat har samtykket til det. Bufdir støtter imidlertid ikke at myndigheten legges til samtlige fem regioner i Bufetat. I dag ligger denne myndigheten til én region i Bufetat. Bufdir mener denne myndigheten fortsatt bør være sentralisert, men at den kan ligge til én region som i dag.

§ 53 Endringer i andre lover

Bufdir støtter forslaget i utkast til § 53 om at ekteskapsloven endres slik at bestemmelser i norsk lovgivning som omhandler ekteskap og ektefeller også gjelder for registrerte partnere.

Bufdir støtter ikke forslaget i utkast til § 53 at barnevernloven endres slik at det fremgår at det er Bufetat som fatter vedtak om adopsjon når fylkesnemnda har samtykket til adopsjonen etter lovens § 4-20. Bufdir viser her til våre kommentarer over til forslag til utkast til § 11. Dersom ordlyden i utkast til § 11 annet ledd, annet punktum endres i tråd med Bufdirs forslag, vil det ikke være nødvendig å endre ordlyden i barnevernloven § 4-20.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Adopsjonslovutvalget legger til grunn at få av forslagene i utkastet pålegger aktører på adopsjonsfeltet vesentlige endrede oppgaver, og at forslagene vil ha små økonomiske og administrative følger. De redegjør nærmere for sine vurderinger i utredningen kapittel 28.

Adopsjonslovutvalget foreslår å legge flere nye oppgaver til Bufetat, og også at adopsjonsarbeidet på enkelte områder skal organiseres annerledes enn i dag. Det er vanskelig på nåværende tidspunkt å se hvilket omfang forslagene totalt sett kan få.

Bufdir ser likevel at en rekke av adopsjonslovutvalgets forslag vil få økonomiske konsekvenser for etaten. Dette gjelder eksempelvis forslaget om at Bufdir skal vurdere alle tildelinger av barn fra utlandet og overta ansvaret for å utstede erklæring i henhold til Haagkonvensjonen artikkel 17 bokstav c. Det er vanskelig å beregne utgiftene knyttet til dette, men arbeidet vil måtte kreve ekstra ressurser. Det samme gjelder forslagene om at Bufdir skal varsle alle om at de er adoptert ved fylte 18 år og skal ha det overordnede ansvaret for håndtering av innsynssaker, herunder den adoptertes rett til opplysninger om opprinnelige familie. Dette arbeidet vil være særlig kostnadskrevenne dersom alle dokumentene i adopsjonssaken må oversettes før innsyn gis, noe som vil innebære behov for innkjøp av oversettelsestjenester i de fleste saker. Utvalget foreslår også å lovfeste et krav om adopsjonsspesifikk oppfølging i tre år, som de beregner til 6,8 mill. kroner. Etter Bufdirs syn er det vanskelig å vurdere hvilke økonomiske og/eller administrative konsekvenser forslaget vil få for Bufetat. Før en slik vurdering kan gjøres må det avklares nærmere hva tilbudet skal omfatte og hvem som skal ha ansvaret for det.

Det er etter dette sett stor usikkerhet knyttet til hva de økonomiske konsekvensene av utvalgets forslag totalt sett vil kunne være. Det vil derfor være viktig at omfanget av ressursbruken knyttet til overføring og opprettelsen av nye oppgaver til Bufetat, gjennomgås.

Med hilsen

Mari Trommald (e.f)
direktør

Wenche Mobråten
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.